

صلى الله عليه وسلم

دانشگاه سям نور

دانشکده علوم انسانی

مرکز تهران جنوب

پایان نامه برای دریافت مدرک کارشناسی ارشد

رشته حقوق جزا و جرم شناسی

گروه حقوق

عنوان پایان نامه:

جرم شناسی جعل اسناد هویتی در جرایم سازمان یافته

مهرداد معظم

استاد راهنما:

دکتر کریم بخنوه

استاد مشاور:

دکتر ولی اله انصاری

مرداد ۱۳۹۱

اینجانب مهرداد معظم دانشجوی ورودی سال ۱۳۸۸ مقطع کارشناسی ارشد رشته حقوق جزا و جرم شناسی گواهی می نمایم چنانچه در پایان نامه خود از فکر، ایده و نوشته دیگری بهره گرفته ام با نقل قول مستقیم یا غیرمستقیم منبع و ماخذ آن را نیز در جای مناسب ذکر کرده ام. بدیهی است مسئولیت تمامی مطالبی که نقل قول دیگران نباشد برعهده خویش می دانم و جوابگویی آن خواهم بود.

دانشجو تایید می نماید که مطالب مندرج در این پایان نامه (رساله) نتیجه تحقیقات خودش می باشد و در صورت استفاده از نتایج دیگران مرجع آن را ذکر نموده است.

مهرداد معظم

تاریخ و امضاء

اینجانب مهرداد معظم دانشجوی ورودی سال ۱۳۸۸ مقطع کارشناسی ارشد رشته حقوق جزا و جرم شناسی گواهی می نمایم چنانچه براساس مطالب پایان نامه خود اقدام به انتشار مقاله، کتاب، و... نمایم ضمن مطلع نمودن استاد راهنما، بانظرایشان نسبت به نشر مقاله، کتاب و... و به صورت مشترک و با ذکر نام استاد راهنما مبادرت نمایم.

مهرداد معظم

تاریخ و امضاء

کلیه حقوق مادی مترتب از نتایج مطالعات، آزمایشات و نوآوری ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه متعلق به دانشگاه پیام نور می باشد.

مرداد ۱۳۹۱

تقدیم به:

**خانواده عزیزم و همچنین تمامی آزاد کسانی که نیک
می اندیشید و عقل و منطق را پیشه خود ساخته و جز رضای
خداوند سبحان و پیشرفت و سعادت بشر هدفی ندارند.**

سپاس:

سپاس و شکر گزاری به آستان لایتناهی خالق سبحان که قدرت تفکر و علم آموزی را به بشر ارزانی داشت و خانه را چنان تکریم که به آن سوگند یاد نمود.

برخود لازم و واجب می دانم نهایت سپاس و قدرانی را نسبت به تمام عزیزانی که در انجام این پژوهش از راهنمایی ها و مساعدتهای ارزشمند آنان بهره مند بوده ام، ابراز نمایم بخصوص اساتید فرهیخته ودانشمند جناب آقایان دکتر کریم بخنوه استاد راهنما، دکتر ولی اله انصاری استاد مشاور و دکتر عباس نظیفی استاد داور، که با قبول زحمت در انجام هر چه بهتر این پژوهش موثر بوده اند، کمال تشکر را داشته باشم. آرزوی توفیق و بهروزی عزیزان را از ایزد منان مسئلت دارم.

مهر داد معظم

مرداد ۱۳۹۱

چکیده

توسعه و پیشرفت های با شتاب عصر کنونی در علم و تکنولوژی و استفاده از این فناوری در طراحی، ساخت و جعل اسناد، تشخیص مجعولیت اسناد هویتی در مقایسه با سایر جرایم از پیچیدگی بیشتری برخوردار شده و کشف این جرم نیز آسان به نظر نمی رسد. پیشگیری از این امر مستلزم شناخت راهکارها و برخورد اصولی و منطقی با این پدیده ضد اجتماعی و غیر اجتماعی و همچنین استفاده علمی از امکانات و فناوریهای روز را می طلبد. مهمترین اسناد هویتی شامل: شناسنامه، کارت شناسایی ملی، پایان خدمت یا معافیت از خدمت، گذرنامه، گواهینامه رانندگی و مدارک شناسای صنفی مانند کارت های شناسایی ادارات دولتی، مدارکی هستند که برای احراز هویت و شناسایی افراد به کار می روند. این اسناد پایه و اساس سایر مدارک نیز قرار میگیرند. بدین لحاظ اسناد هویتی از اهمیت ویژه ای در جامعه برخوردار هستند و به لحاظ اهمیتی که جامعه به این اسناد قائل است، مورد توجه ویژه مرتکبین جرائم گوناگون خصوصا جرائم علیه اموال، کلاهبرداری، قاچاق اشخاص، قاچاق مهاجران، قاچاق مواد مخدر، پولشویی، فساد مالی و اداری و... در گروه های مجرمانه سازمان یافته قرار می گیرند.

امروزه اکثر کشورها، بالاخص کشورهای در حال توسعه، آماج مجرمین سازمان یافته ای هستند که در قلمرو داخلی یا خارجی با سوء استفاده از اهمیت و نقش اسناد هویتی در جامعه با پوشش هویت پنهانی و غیر واقعی به برخی اعمال و اهداف مجرمانه خود نائل میشوند. از سوی دیگر بنابه دلائل مختلف تاریخی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و... فی الواقع جایگاه راستین و ارزش و اهمیت واقعی این اسناد در جامعه به درستی مشخص و حفظ نشده است. آسیب پذیری و قابلیت جعل، غصب این اسناد و همچنین عدم آگاهی کافی آحاد مردم، نسبت به اهمیت و حفظ و حراست صحیح اسناد هویتی میتواند، انگیزه استفاده و کاربری باندهای بزهکاری حرفه ای را برای سوء استفاده از این اسناد تشدید نماید. اصولا جعل و تزویر در حقوق جزای امروزی یکی از جرائم خطرناکی است که از زمره جرائم علیه امنیت و آسایش عمومی محسوب می شود. جعل و سوء استفاده از سند مجعول، عامل مهم سلب آسایش عمومی، کاهش سطح اعتماد افراد از دستگاهها و نهادهای مدنی همچنین از بین رفتن امنیت و سلامت جامعه، زمینه ساز بسیاری از ضررهای مادی و معنوی است که به اشخاص حقیقی و حقوقی و سازمان ها و نهادهای مدنی جامعه وارد می گردد.

از سوی دیگر جعل و سوء استفاده از اسناد هویتی به خصوص در جرایم سازمان یافته باعث خدشه دار شدن ارزش و اعتبار فرهنگی، علمی و اقتصادی کشور می شود و یکی از عوامل اساسی ناکارآمدی اقتصادی و اجتماعی و سیاسی در جامعه محسوب می گردد. در همین راستا جعل و سوء استفاده از اسناد و تقلب به قانون، همواره از دغدغه های مسئولان و اندیشمندان کشور بوده است. جرم شناسی جعل

اسناد هویتی اقتضاء دارد که تمامی ابعاد وزوایای موضوعاتی نظیر پدیده جعل، استفاده از سند مجعول، چگونگی کشف و شناخت راهکارهای این جرم و اتخاذ تدابیر پیشگیرانه از وقوع آن و همچنین اطلاع رسانی عمومی نقش و اهمیت اسناد هویتی در جامعه و برخورد عقلانی و منطقی و درمان به موقع و مناسب مجرم از مباحث اصلی این پژوهش است. امید است این اثر هر چند ناچیز در تبیین جرم و عملکرد دستگاهها و نهادها و مبادی ذیربط که در صدور این اسناد نقش دارند، ایفا نماید. چرا که شناخت دقیق، علمی و اصولی آسیب پذیری اسناد هویتی به مراتب پیچیده تر از تصویری است که نسبت به موضوع می رود.

با توجه به پیچیدگی های جعل مدارک و اسناد هویتی با استفاده از فناوریهای روز، بدیهی است که روش های مبارزه با این جرایم نیز باید از ظرافت خاص و استفاده از تکنولوژی متناسب روز برخوردار باشد. به عبارت دیگر باید بابر خورد جرم شناسانه با مجرم و اتخاذ تدابیر علمی و سیاست جنایی با در نظر گرفتن فناوری های روز از تکرار جرم و پیشگیری از شیوع آن در جامعه جلوگیری نمود. ضرورتاً کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته باید به پدیده های ضد اجتماعی و غیر اجتماعی و آسیب پذیری قوانین و رویه های خود آشنایی کامل داشته تا به یک استراتژی جامع و مدرن دست یابند.

کلید واژه ها:

اسناد هویتی، هویت، سجلی، جعل، مجعول، مرکز ریشه هویتی، جرایم سازمان یافته، جرم شناسی هویت، جرم شناسی اسناد، جرم شناسی جرائم سازمان یافته.

فهرست مطالب

عنوان.....	صفحه
مقدمه.....	۱
انگیزه تحقیق.....	۴
ضرورت و اهمیت تحقیق.....	۴
بیان مساله و سوالات تحقیق.....	۵
فرضیه های تحقیق.....	۵
روش تحقیق و گردآوری.....	۶
اهداف تحقیق.....	۶
مشکلات تحقیق.....	۷
ساختار تحقیق.....	۷
سابقه و پیشینه تحقیق.....	۸

فصل اول

جعل اسناد هویتی

بخش اول - جعل اسناد هویتی.....	۱۰
مبحث اول - تعاریف و مفاهیم.....	۱۱
گفتار اول - تعریف سند و انواع آن.....	۱۱

- بند اول- سند رسمی..... ۱۲
- بند دوم- سند عادی..... ۱۴
- گفتار دوم- تعریف هویت و مفهوم آن در ادبیات حقوقی..... ۱۴
- گفتار سوم- تعریف اسناد هویتی..... ۱۵
- مبحث دوم- تاریخچه صدور اسناد هویتی..... ۱۶
- مبحث سوم- اعتبار و جایگاه اسناد هویتی..... ۱۶
- مبحث چهارم- نحوه احراز اصالت اسناد هویتی الکترونیکی..... ۲۰
- مبحث پنجم- انواع سند هویت..... ۲۲
- گفتار اول- سند ثبت کل وقایع..... ۲۲
- گفتار دوم- شناسنامه..... ۲۳
- گفتار سوم- کارت شناسایی ملی..... ۲۳
- گفتار چهارم- سند و گواهی ولادت مخصوص اتباع خارجه..... ۲۵
- گفتار پنجم- سند مسافرت یا گذر نامه..... ۲۵
- گفتار ششم- گواهینامه رانندگی..... ۲۶
- بخش دوم- جعل و تزویر در اسناد..... ۲۷**
- مبحث اول - عناصر تشکیل دهنده جعل و تزویر..... ۳۰
- گفتار اول- عنصر قانونی جرم جعل..... ۳۰

- گفتار دوم- عنصر مادی جرم جعل ۳۱
- گفتار سوم- عنصر معنوی جرم جعل ۳۲
- مبحث دوم- استفاده از سند مجعول ۳۳
- مبحث سوم- مصادیق جعل در اهم اسناد هویتی ۳۴
- گفتار اول- جعل در اسناد ثبت کل وقایع ۳۴
- گفتار دوم- جعل در شناسنامه ۳۶
- گفتار سوم- جعل در کارت شناسائی ملی ۳۶
- گفتار چهارم- جعل در سند مسافرت یا گذرنامه ۳۸
- مبحث چهارم- شیوه های ارتکاب جرم جعل و راههای کشف اصالت و مجعولیت اسناد هویتی ۳۹
- گفتار اول- جعل در اسناد با استفاده از مواد شیمیایی و راهکارهای تشخیص آن ۳۹
- گفتار دوم- جعل و تغییرات فیزیکی در اسناد و راهکارهای تشخیص آن ۴۰
- گفتار سوم- الحاق در متن اسناد و راهکارهای تشخیص آن ۴۴

فصل دوم

جرایم سازمان یافته

- بخش اول- مفهوم جرایم سازمان یافته و تاریخچه آن ۴۸
- مبحث اول- تعریف جرایم سازمان یافته ۴۸

مبحث دوم- تعریف جرایم سازمان یافته فراملی..... ۵۰

مبحث سوم- تشکیلات جرائم سازمان یافته..... ۵۳

مبحث چهارم- بزهکاری در جرائم سازمان یافته..... ۵۶

مبحث پنجم- تاریخچه و پیشینه جرایم سازمان یافته..... ۵۸

بخش دوم- ویژگیهای جرائم سازمان یافته..... ۶۰

مبحث اول- غیر ایدئولوژیک بودن سازمان یا گروه مجرمانه..... ۶۰

مبحث دوم- وجود سلسله مراتب..... ۶۰

مبحث سوم- استمرار جرم در طول زمان..... ۶۱

مبحث چهارم- ارتکاب فساد اداری..... ۶۱

مبحث پنجم- استفاده از ارباب و خشونت..... ۶۱

بخش سوم- مشهورترین سازمان های بزهکار فعال جهان..... ۶۲

مبحث اول- مافیا..... ۶۳

مبحث دوم- تراباد..... ۶۷

مبحث سوم- یاکوزا..... ۷۰

مبحث چهارم- کارتل های آمریکای لاتین..... ۷۱

مبحث پنجم- گروههای پراکنده..... ۷۲

بخش چهارم- ارتباط جرایم سازمان یافته با جرایم اسناد هویتی..... ۷۴

فصل سوم

نقش اسناد هویتی در جرایم سازمان یافته

- بخش اول - استفاده از اسناد هویتی در جرایم سازمان یافته..... ۷۷
- مبحث اول - جعل و استفاده از اسناد هویتی در قاچاق..... ۷۹
- گفتار اول - قاچاق مواد مخدر و روان گردان..... ۷۹
- گفتار دوم - قاچاق اشخاص بویژه زنان و کودکان..... ۸۲
- گفتار سوم - عوامل و زمینه های قاچاق زنان و دختران..... ۸۴
- گفتار چهارم - قاچاق مهاجران..... ۸۹
- گفتار پنجم - قاچاق اسلحه..... ۹۸
- مبحث دوم - جعل و استفاده از اسناد هویتی در پولشویی..... ۱۰۱
- گفتار اول - تعاریف پولشویی..... ۱۰۲
- گفتار دوم - مصادیق و مراحل تطهیر پول..... ۱۰۳
- گفتار سوم - پولشویی در فضای الکترونیک..... ۱۰۷
- گفتار چهارم - پیشگیری و راهکارهای مبارزه با پولشویی..... ۱۰۹
- گفتار پنجم - شگردها و ترفند های پولشویان در استفاده از اسناد هویتی..... ۱۱۳
- مبحث سوم - جعل و استفاده از اسناد هویتی در فساد مالی و اداری..... ۱۱۹
- گفتار اول - مفهوم فساد مالی..... ۱۲۱

- گفتار دوم - فساد مالی در کنواسیون پالمو..... ۱۲۴
- گفتار سوم - علل موجد فساد اداری..... ۱۲۶
- گفتار چهارم - استفاده از اسناد هویتی مجعول در فساد مالی و اداری..... ۱۳۱
- مبحث چهارم - جعل و استفاده از اسناد هویتی در تروریسم..... ۱۳۱**
- گفتار اول - مقایسه تروریسم و جنایت سازمان یافته فراملی..... ۱۳۲
- گفتار دوم - ارتباط متقابل جنایت سازمان یافته فراملی و تروریسم..... ۱۳۳
- گفتار سوم - استفاده از اسناد هویتی در تروریسم..... ۱۳۳
- بخش دوم - آثار بزهکاری جرائم سازمان یافته و جعل اسناد..... ۱۳۵**
- مبحث اول - آثار بزهکاری جرائم سازمان یافته..... ۱۳۵**
- گفتار اول - آثار سیاسی..... ۱۳۵
- گفتار دوم - آثار اقتصادی..... ۱۳۷
- گفتار سوم - آثار اجتماعی و فرهنگی..... ۱۳۹
- مبحث دوم - آثار جرم جعل و سوء استفاده از اسناد هویتی..... ۱۴۱**
- گفتار اول - تاثیر در امنیت و آسایش عمومی مردم..... ۱۴۱
- گفتار دوم - سلب اعتماد مردم از اعتبار و اهمیت اسناد هویتی..... ۱۴۳
- گفتار سوم - تضعیف جایگاه سازمان ها و موسسات صدور اسناد..... ۱۴۳
- بخش سوم - عوامل رویکرد بزهکاران در استفاده از اسناد هویتی..... ۱۴۴**

- مبحث اول - اهمیت و نقش کاربردی اسناد هویتی در جامعه..... ۱۴۴
- مبحث دوم - شیوه صدور اسناد و جنس مدارک هویتی..... ۱۴۶
- مبحث سوم - حرص و طمع و نیت مال دوستی..... ۱۴۷
- مبحث چهارم - فقر، بیکاری و ضعف ایمان..... ۱۴۸

فصل چهارم

تدابیر جرم شناسانه و مبارزه با جعل اسناد هویتی در جرائم سازمان یافته

- بخش اول - تدابیر پیشگیرانه..... ۱۵۲
- مبحث اول - تغییر سیستم دستی صدور اسناد هویتی به الکترونیکی..... ۱۵۳
- مبحث دوم - احراز هویت اشخاص و کنترل ایمنی اسناد..... ۱۵۶
- مبحث سوم - ایجاد تشکیلات و روش های سالم سازی نظام اداری..... ۱۵۷
- گفتار اول - انتخاب مدیران و کارمندان شایسته ولایق از طریق شورای بصیر..... ۱۵۸
- گفتار دوم - تقویت بازرسی ها و نظارت بر فعالیتهای کارکنان..... ۱۵۸
- گفتار سوم - آموزش مستمر کارکنان و امتحانات عملی و رفتاری مستمر..... ۱۵۹
- مبحث چهارم - اطلاع رسانی و آگاهی دادن به مردم..... ۱۶۲
- مبحث پنجم - ایجاد شاخصه های امنیتی مصون سازی اسناد هویتی..... ۱۶۲
- گفتار اول - استفاده از تکنولوژی پیشرفته و منحصر به فرد در تایید اعتبار اسناد هویتی..... ۱۶۴

- گفتار دوم - استفاده از پایگاه اطلاعات جمعیتی کشور جهت شناسائی هویت اشخاص.....۱۶۴
- گفتار سوم- اتخاذ سیاست های هویتی مشخص با چارچوب معین علمی.....۱۶۵
- گفتار چهارم- احراز هویت براساس فناوری های تشخیص هویت زیست سنجی.....۱۶۶
- مبحث ششم**- لزوم کارت هوشمند ملی و کاربرد آن در کلیه فعالیتهای اجتماعی.....۱۶۸
- مبحث هفتم**- استقرار و تقویت کارکرد الکترونیکی.....۱۷۱
- مبحث هشتم**- ایجاد ارتباط قوی و تبادل اطلاعات دقیق جهت تصدیق اعتبار اسناد.....۱۷۵
- مبحث نهم**- لزوم ایجاد مرکز زیر بنائی هویتی در کشور.....۱۷۶
- بخش دوم - کشف جرم و برخورد صحیح با آن**.....۱۸۰
- مبحث اول**- شناسائی و کشف جرایم.....۱۸۱
- مبحث دوم**- محاکمه و ضمانت اجرای کیفری.....۱۸۴
- مبحث سوم**- برخورد براساس آموزه های دینی و عقلانی برای بازگرداندن مجرم به جامعه.....۱۸۵
- بخش سوم- تدابیر سیاست جنائی در جلوگیری از تکرار جرم و پیشگیری از شیوع جرایم**
- در جامعه**.....۱۸۷
- مبحث اول**- مجازاتها.....۱۸۸
- گفتار اول- مصادره اموال.....۱۹۲
- گفتار دوم- ایجاد سجل کیفری.....۱۹۳
- مبحث دوم**- آموزش و برخورد های جرم شناسانه با مجرمین.....۱۹۴

- گفتار اول- رفتار شناسی از بعد روان شناسی..... ۱۹۵
- گفتار دوم- رفتارشناسی از بعد جامعه شناسی..... ۱۹۸
- گفتار سوم- رفتار شناسی از بعد روان پزشکی..... ۲۰۳
- گفتار چهارم- درمان مناسب و برخورد عقلانی و شرعی با مجرم..... ۲۰۶
- مبحث سوم- پیشگیری از شیوع جرایم در جامعه..... ۲۱۰
- گفتار اول- برنامه ریزی در رسانه ها برای آموزش و اطلاع رسانی مردم..... ۲۱۱
- بند اول- نقش صدا و سیما..... ۲۱۳
- بند دوم- نقش روزنامه ها و مجلات..... ۲۱۷
- گفتار دوم- برنامه ریزی ها در آموزش و پرورش برای نوجوانان و نوجوانان..... ۲۱۸
- گفتار سوم- برنامه ریزی های آموزشی در آموزش عالی..... ۲۲۱
- گفتار چهارم- برنامه ریزی های آموزشی در سیستم دستگاهها و ادارات دولت..... ۲۲۴
- نتیجه گیری**..... ۲۲۶
- منابع و مأخذ**..... ۲۳۳
- چکیده انگلیسی**..... ۲۴۰

مقدمه

می‌دانیم که انسان به جهت بعد اجتماعی خود، همواره به زندگی جمعی و حیات اجتماعی گرایش و تمایل داشته و برای رسیدن به این مطلوب سعی و تلاش دارد. تاریخ زندگی بشر گواه صادقی بر این مدعاست. با شکل‌گیری جوامع انسانی بر اساس این اراده مشترک، زندگی اجتماعی نیازمند قواعدی می‌گردد که بر مبنای آن شکل گرفته و تداوم و استمرار آن را تضمین می‌نماید. برای تحقق این قواعد، ناگزیر می‌باید رابط انسان‌ها با یکدیگر و با حکومت، بر پایه مدارک هویتی و ارتباط میان یک فرد با حکومت را تنها با وجود اسناد هویتی لازم داشته و اساس تشکیل جامعه مدنی را پی‌ریزی می‌نماید.

شناخت ابعاد گوناگون هویت دقیق افراد، می‌تواند به روشن شدن جوانب مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، و امنیتی حقوق انسان‌ها و روابط فی‌مابین آنها کمک شایانی نماید. سازمان ثبت احوال کشور نیز به موجب قانون با صدور مهمترین اسناد هویتی و تسجیل هویت افراد در قالب اسناد رسمی، به نوعی ضمن تعیین و تایید هویت آحاد جامعه، تابعیت و هویت اشخاص را مسجل می‌نماید. به دلیل اهمیت و نقش این اسناد در روابط اجتماعی اشخاص و بهره‌مندی آنان از حقوق مدنی، این اسناد مورد سوءاستفاده اشخاص حرفه‌ای قرار می‌گیرند و جلوگیری از این امر همواره یکی از دغدغه‌های اصلی و چالش‌های فرا روی جرم‌شناسان و اندیشمندان بوده است. که در طی سالیان گذشته، وقت و انرژی بسیار زیادی مصروف حل این معضلات شده است.

اسناد هویتی مدارکی هستند که برای شناسایی و احراز هویت افراد مورد استفاده قرار می‌گیرند که مهمترین آنها شامل: شناسنامه، کارت شناسایی ملی، گذرنامه، گواهینامه رانندگی، کارت پایان خدمت یا معافیت از خدمت نظام وظیفه و مدارک شناسایی صنفی مانند: کارتهای شناسایی ادارات و ارگانها و نهادهای مختلف را می‌توان نام برد. در بین این اسناد مهمترین سندی که وجود یا اهمیت آن ناشناخته بوده و کمتر مورد توجه مردم و دستگاهها و نهادهای مدنی می‌باشد، سند «ثبت کل وقایع» و به عبارتی سند سجلی است. در واقع که هویت و تابعیت آحاد مردم به وجود و اعتبار آن بستگی دارد، نباید از اهمیت و ارزش آن غافل باشیم. چرا که سند مزبور یکی از اساسی ترین و باارزش ترین سند رسمی هر جامعه را به خود اختصاص داده است و زیربنای کلیه مدارک و اسنادی است که مردم در طول حیات خود بخاطر دستیابی به آن بطور شبانه روزی تلاش می‌نمایند.

ضروری است جایگاه و نقش این اسناد در جامعه برای مردم تبیین شود. اهمیت و اعتبار خاصی که اسناد هویتی در روابط بین مردم و مناسبات اجتماعی دارد و همچنین نقش عمده و مهمی که این اسناد، در ارتباطات مستقیم با حقوق افراد جامعه ایفا می‌کند، حائز اهمیت بوده و لازم است، مفاد و محتوای آنها حفظ شده و به صورت مجعول و غیرواقعی مورد استفاده واقع نشوند. این در حالی

است که اسناد هویتی در معرض انواع سوءاستفاده اشخاص، از جمله جعل قرار دارند و شکل غیرواقعی و مجعول، ابزاری کارآمد برای مرتکبان جرائم گوناگون از جمله جرایم سازمان یافته محسوب میگردند و به صورت روزافزون شاهد وقایعی مانند این هستیم، که فرد و یا گروهی با استفاده از مدارک شناسایی و هویتی مجعول، انواع و اقسام جرائمی، همچون کلاهبرداری با تاسیس شرکت‌های واهی، ایجاد حساب بانکی با مشخصات موهوم، فساد، دزدی، قاچاق و غیره، میلیاردها تومان دارایی مردم و بیت المال را به چپاول و غارت می بردند و بدین نحو به اهداف مجرمانه خود نائل می شوند. بدیهی است با در نظر گرفتن دامنه و گستره استفاده از اسناد هویتی مجعول، و هویت غیرواقعی، ارتکاب سایر جرائم خطرناک در جامعه را نیز دنبال خواهد داشت. بنابراین مسلماً جرائم مربوط به اسناد هویتی، اغلب جرائم دیگری مانند، جرائم سازمان یافته از قبیل، قاچاق مواد مخدر، قاچاق اسلحه، قاچاق اشخاص، پولشویی، کلاهبرداری، فساد مالی و اداری، سرقت مرسولات پستی، اخاذی و جرائم تروریستی و... را شامل می شود.

امروزه خطرناک ترین جرائمی که به سبب ویژگیهای خاص خود امنیت اقتصادی، اجتماعی و حتی سیاسی جامعه را با تهدید مواجه می سازد؛ جرایم سازمان یافته است که همزمان با پیشرفت علم و فناوری در عرصه جهانی، مظاهر آن با اشکال نوین خودنمایی می کند. فعالیتهای این دسته از مجرمین تأثیرات شگرفی در اقتصاد، سیاست، امنیت و در نهایت کل جوامع ملی و بین المللی می گذارد. گروههای سازمان یافته تبهکار با استفاده از اسناد هویتی در قالب هویت پنهانی و غیرواقعی درآمدهای سرشاری بدست می آورند و با استفاده از درآمدهای نامشروع خود در سطوح و لایه های مختلف کشورها ریشه دوانیده و به فساد می پردازند.

این گروههای مجرمانه از فرصتهای مختلف بهره می گیرند تا مقاصد شوم و خلاف قانون خویش را تحصیل کنند. یکی از اهداف باندهای تبهکار سازمان یافته، پنهان نگاه داشتن هویت اعضای خود در هنگام انجام مأموریت است. این گروهها برای انجام مأموریت ها در سطح داخلی و فراملی نیازمند استفاده از پوشش و تغییر هویت هستند.

این مهم اغلب با ارتباط این سازمانها، با سایر گروههای تبهکار انجام می شود. بنابراین استفاده از اسناد هویتی در جرائم سازمان یافته خطرات بسیاری در مقایسه با جرم جعل توسط اشخاص بصورت انفرادی برای جامعه ایجاد می کنند. اهمیت و ارزش اسناد هویتی و اطلاعاتی این اسناد باعث گردیده سازمانهای بزهکار از اطلاعات با ارزش این اسناد در اعمال مجرمانه خود استفاده نمایند.

بنابراین اطلاعات شخصی که ناشی از اهمیت اسناد هویتی است، از اهمیت خاصی برخوردار میباشد. از یک سو بزهکاران و خصوصاً گروههای مجرمانه سازمان یافته می توانند با دست یافتن به اطلاعات این اسناد، نیل به اهداف مجرمانه خود را تسهیل کنند. به همین دلیل برای دستیابی به آنها

تدابیرهای جنایی گوناگون و گسترده ای را به ویژه علیه پایگاههای داده و شبکه های اطلاعاتی (مانند پایگاه اطلاعات جمعیتی کشور در سازمان ثبت احوال کشور) تدارک میبینند. از سوی دیگر دسترسی مجریان قانون و مراجع قضائی به اطلاعات شخصی مرتکبان جرائم سازمان یافته می تواند نقش تعیین کننده ای در پیشگیری از جرائم آنها و اعمال ضمانت اجرای کیفری به آنها ایفا نماید.

لذا اطلاعات شخصی، همانطور که می تواند زمینه ارتکاب جرائم را تسهیل کند، می تواند زمینه کشف جرائم و شناسایی مجرمان رانیز فراهم نماید، که در این خصوص تبادل اطلاعات و بررسی هویت اشخاص بصورت برخط و الکترونیکی بین دستگاهها از اهمیت بسزائی در پیشگیری و کشف جرائم هویتی ایفا خواهد نمود. بنابراین برای پیشگیری از جرائم سازمان یافته از یکسو باید به مصون سازی بزه دیدگان و آماج این جرائم، فرصتهای ارتکاب را از مجرمان سلب کرد و از سوی دیگر با تواناسازی نظام عدالت کیفری، امکانات لازم برای پیشگیری از این جرائم، کشف آنها و شناسایی مجرمان را در اختیار این نظام قرار داد.

هدف اصلی این تحقیق جرم شناسی و آشکارسازی واقعیتهای موجود، کشف روابط علّی و معلولی میان دهها متغیر، جهت فهم عمیق ترو تبیین و تفسیر معضلات و آسیب های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و امنیتی ناشی از جرم جعل و استفاده از اسناد مجعول است. که تحلیل هوشمندانه و درک دقیق آن می تواند کارکرد دستگاهها و نهادهای مدنی متولی امر را تا حدودی اصلاح و بهبود بخشد.

در این پژوهش تلاش شده است، مسائل مربوط به جرم شناسی اسناد هویتی را حول چهار فصل، بررسی و ارائه نمائیم. در فصل اول، ضمن تعریف مفاهیم و اصطلاحات موضوع تحقیق، انواع اسناد هویتی و مصادیق جعل در اسناد و عناصر آن، چگونگی روشهای جعل و کشف جرائم مربوط به اسناد هویتی، نحوه شکل گیری جعل در اسناد می پردازیم. و در فصل دوم در خصوص مفهوم، ویژگیها و تشکیلات جرائم سازمان یافته و سازمانهای بزهکار فعال در جهان و همچنین ارتباط جرائم سازمان یافته با جرایم مربوط به اسناد هویتی بحث می گردد. در فصل سوم راجع به نقش اسناد هویتی در جرائم سازمان یافته و مرسوم ترین جرائم ارتكابی این گروهها با سوء استفاده از اسناد هویتی، آثار و تبعات بزهکاری و عمده ترین عوامل رویکرد بزهکاران برای جعل و استفاده از اسناد هویتی خواهیم پرداخت و نیز در فصل چهارم تدابیر جرم شناسانه علمی در جهت پیشگیری و مبارزه با جرم جعل و سوء استفاده از اسناد هویتی در جرایم سازمان یافته و ایجاد شاخصه های امنیتی و مصون سازی اسناد هویتی و کشف علمی جرایم و برخورد صحیح با مجرم و اتخاذ تدابیر سیاست جنائی در جهت جلوگیری از تکرار جرم و پیشگیری از شیوع جرایم در جامعه ارایه گردیده است. سرانجام در نتیجه گیری، اهمیت اسناد هویتی، جنبه های آسیب پذیری آن، ایمن سازی اسناد رسمی و تعامل و سوء استفاده

از این اسناد در جرائم سازمان یافته در ابعاد ملی و فراملی به وضوح تبیین شده و راهکارهایی را در جهت مبارزه و پیشگیری از این جرم ارائه و پیشنهاد گردیده است. امید آنکه این تحقیق بتواند برای علاقمندان علم و دانش سودمند و مثمر و موثر واقع شود. جای آن دارد که پیشاپیش پژوهش خود را از هرگونه ایرادات و کاستی های موجود در این مجموعه به حضور خوانندگان ارجمند عرضه دارم.

انگیزه تحقیق

نظر به اینکه بیشترین آسیب هایی که یک جامعه را تهدید می کند، سلب اعتماد مردم از عملکرد دستگاههای دولتی است و از آنجا که بطور کلی اسناد هویتی آحاد مردم از سوی دستگاههای دولتی صادر می گردد و از طرفی کلیه روابط و مناسبات اجتماعی افراد بستگی به اسناد هویتی دارد. بنابراین نقش و جایگاه این اسناد در جامعه بسیار با اهمیت می باشد و چنانچه به هر دلیلی اعتبار این اسناد از بین برود، آسیب های جدی را به جامعه وارد خواهد نمود. با توجه به اهمیت و نقش کاربردی اسناد هویتی به نظر می رسد در جامعه ما ارزش و جایگاه این اسناد به خوبی تبیین نگردیده است و مردم چندان اهمیتی به این اسناد نمی دهند. یا مردم از آثار زیانبار این جرم اطلاعات کافی ندارند و مهمتر از همه عامه مردم به موارد و راهکار های تشخیص مجعولیت مدارک و اسناد عالم نیستند.

بدیهی است عدم آگاهی کافی مردم از اهمیت و نقش کلیدی این مدارک در جامعه مسلما ناشی از عدم اطلاع رسانی دستگاههای متولی امر و همچنین رسانه های گروهی است و نتیجتاً به این مهم کمتر توجه شده است. بزهکاران با سوءاستفاده از این فرصت ها لطمات جبران ناپذیری را به جامعه وارد می آورند. این مهم محقق را وا داشته، تا ضمن تشریح اهمیت اسناد هویتی، آثار، خطرات و آسیب های ناشی از این اسناد تبیین گردیده و راهکارهای موثر در جهت پیشگیری و مبارزه با جرم جعل و استفاده از هویت تقلبی و پنهانی بزهکاران حرفه ای ارایه نمود.

ضرورت و اهمیت تحقیق

در کشور ما مهمترین اسناد هویتی و تابعیتی آحاد جامعه عبارتند از: شناسنامه، سند سجلی و کارت شناسایی ملی. سازمان ثبت احوال به نمایندگی از سوی دولت وظیفه ثبت، ضبط و صدور مهمترین اسناد هویتی را برعهده دارد. و از آنجاییکه این اسناد زیر ساخت کلیه مدارک و سوابق مکتسبه طول عمر اشخاص را شکل داده و هویت و تابعیت افراد را در بعد ملی و فراملی تعیین و حقوق آحاد مردم را به اثبات رسانده و روابط متقابل آنها را بهبود می بخشد. پس می طلبد که تمهیدات لازم و ضروری در راستای حفاظت از اعتبار اسناد و مدارک هویتی اندیشیده شود. از طرفی نظر به پیشرفت های تکنولوژی در عصر جدید، جعل اوراق و اسناد هویتی با استفاده از فناوری های روز، از پیچیدگی خاص برخوردار است. بدیهی است روش های مبارزه با این جرایم نیز باید از ظرافت خاص و استفاده از تکنولوژی متناسب برخوردار باشد. به عبارت دیگری تدابیر علمی و عملی براساس تحولات و فناوری های روز در مبارزه با جرائم در نظر گرفت و از تکنیک های مناسب استفاده نمود.